

4. A Zebegényi Napraforgó Óvoda és Konyha Pedagógiai Programjának elemzése

Dokumentumelemzés az Óvodai nevelés országos alapprogramjának és Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel alternatív program megvalósulásának tükrében

1. Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, mint az óvodai nevelés szabályozásának első szintje

Az Alapprogramban megfogalmazott óvodakép alapelvei, céljai és feladatai- megnézve a különböző történelmi korokban megvalósuló óvodai nevelés gyakorlatát-, nagymértékű pozitív fejlődésen mentek keresztül. Azt gondolom, hogy a fejlődés eredményeit a gyakorlatban kell megvalósítani és mindenkinek a saját felelőssége, hogy a szemléletváltásra, a reflektív gondolkodás fejlesztésére, a pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezéséhez és megvalósításához a módszertani kultúra bővítésére törekedjen. A mai óvodai nevelés gyakorlata eljutott oda, hogy az Alapprogramban lefektetett nevelőmunka alapelveit, az óvoda funkcióit, az óvodai nevelés célját, feladatrendszerét, az óvodai tevékenységformákat, megszervezésének elveit megtartva elkészítheti saját nevelési programját. Az óvodák szakmai önállóságot, módszertani szabadságot élveznek. Amikor programjukat készítik, akkor beépíthetik a helyi sajátosságait, hogy a célok alá rendezett feladatokat saját környezetük figyelembevételével és annak támogató erejével valósítsák meg.

Bevezető

Ez a rész szólítja meg az olvasót, figyelem felkeltő szerepe van, így fontos eleme a programnak. Tartalmazza a mindenki számára érthető óvodai nevelőmunkánk koncepcióját, pedagógiai felfogásunkat, mely szerint „a mi feladatunk az, hogy minden gyermek számára egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést biztosítsunk. ...nem adunk helyet semmiféle előítéletnek.”(Pedagógiai Program 2020. 6.o.)¹ Ez a kiemelés tükrözi az itt

¹ Zebegényi Napraforgó Óvoda és Konyha Pedagógiai Program, (2020), 6.o.

dolgozó pedagógusok nevelői attitűdjét, szakmai elhivatottságát. Óvodánk felvállalja a kisebbségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda feladatát a Nemzetiségi óvodai nevelés irányelvének figyelembevételével. Végül megfogalmazza azt a szemléletet, hogy a minket körülvevő környezet óvása, az azzal harmóniában való emberi létezés értékét képviseljük.

Miután az intézményünk iránt érdeklődő szülő/pedagógus tovább lapoz, 14 további fejezettel találkozunk: ezek a fejezetek tartalmazzák a hatályos jogszabályoknak való megfelelés szerinti kötelező tartalmi elemeket.

I. Az óvoda adatai

Minden olyan adatot tartalmaz, amely az intézménnyel való kapcsolatfelvételhez szükséges, illetve a beazonosításhoz, adott esetben egy ellenőrzéshez elengedhetetlen. Megtaláljuk az intézmény típusát, ami meghatározza a hely funkcióját.

- hivatalos elnevezés, cím és elérhetőség;
- az óvoda fenntartója, címe és elérhetősége;
- az intézményünk OM azonosítója;
- az intézmény Törzskönyvi azonosító száma;
- KIR feladatellátási hely azonosító
- intézmény típusa;
- alapító okirat száma, kelte;
- alapító jogokkal felruházott irányító szerv neve, székhelye;

Megjelöli az intézmény alaptevékenységét, mely szerint: „a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel.”² (Pedagógiai Program 8.o.) Itt találjuk meg az intézményben a szakágazati besorolás szerinti szakfeladatainkat, ami vezetői szemmel azért fontos, mert ezeken a szakfeladatokon túl más tevékenységet nem folytathatunk.

Szakfeladataink:

- Óvodai nevelés
- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai

² Zebegényi Napraforgó Óvoda és Konyha, Pedagógiai Program, 8.o.

- Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
- Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
- Nemzetiségi óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

Szabályozza a felvehető maximális gyermeklétszámot 65-ben.

II. Az óvoda bemutatása

1.Helyzetkép az óvodáról

Az intézménynek komoly múltja van. Régi építésű, de napjainkra a kor igényeinek megfelelően felújítva fogadja a körzetből érkező gyermekeket. Lehetőség van a körzeten kívüli gyermekek felvételére is a férőhelyek függvényében. A helyzetkép tartalma szerint mindhárom csoportban kétnyelvű kisebbségi nevelés folyik.

Javaslat: jelenlegi tartalom kiegészítése.

Indoklás: óvodánkban jelenleg egy német nemzetiségi pedagógus van, ezért – tekintettel arra, hogy a Nkt. 21. § (11) bekezdése értelmében működésünkben a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve rendelkezéseit megsértjük és ezzel a szabálysértés esete áll fenn –vagy még két német nemzetiségi pedagógust kell alkalmazni, hogy a nemzetiségi óvodai nevelés ellátás szakmai feladata megvalósulhasson a helyi Pedagógiai Programban rögzítetteknek megfelelően, vagy a Pedagógiai Programot kell módosítani, ha nem ebben a formában valósul meg a német nemzetiségi nevelés.

2.Személyi feltételek

Ebben a részben találkozunk óvodai életünk megszervezésének elveivel, melyek az Alapprogram elveivel azonosak: nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll. A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Az óvodában a sajátos nevelési igényű gyermekeket speciálisan képzett szakemberek közreműködésével valósítjuk meg. A programban leírtak alapján óvodánk jelenleg egy német nemzetiségi pedagógust foglalkoztat és egy asszisztens segíti munkánkat.

Javaslat: tartalmi módosítás és a jelenlegi tartalom kiegészítése.

- Az óvoda szűkebb és tágabb környezete

- Tárgyi adottságok és feltételek

Indoklás: az óvodánk épülete, külső környezete igazodik a nevelési gyakorlatunkhoz. Ebben a sajátos környezetben segítenek az óvodapedagógusok és a munkájukat támogató dajkák, pedagógiai asszisztens a gyermekeknek megérteni az őket körülvevő világot. Ezért fel kell térképezni tárgyi adottságainkat, feltételeinket a nevelőmunka hatékonyabb tervezéséhez.

Javaslat: tartalmi módosítás és jelenlegi tartalom kiegészítése.

- Szükségesnek látom beépíteni a pedagógusok továbbképzési irányultságát, részvételüket továbbképzéseken.
- Bekerülhetne a különböző továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák intézményen belül történő átadásának módszertana, eljárása.
- Az intézmény belső, továbbképzési rendszere.

Indoklás: a szervezetünk szakmai fejlődésének és belső tudásmegosztásának tudatos tervezése.

2.1. Pedagógiai elveink (Etikai Kódex)

Alfejezet, mely vezetői szemmel számomra kiemelt jelentőséggel bír: itt foglalja össze a program azokat a normákat, erkölcsi, etikai értékeket, amelyek, ha a közösség szemléletrendszerében és viselkedésében, a döntések meghozatalánál érvényesülnek, a szervezet ötven százalékos sikerét garantálja. „Szakmai elhivatottsága, felkészültsége, kultúráltsága, munkamorálja példaértékű. Kellő önismerettel, önbecsüléssel, önkritikával rendelkezik. Igényli az emberi és szakmai megújulást. Munkájára a humanitás, a demokratikus gondolkodásmód jellemző.”(Pedagógiai Program 10.o.)³ „A nevelőtestület, és az óvoda alkalmazottai kölcsönösen megbecsülik és tisztelik egymást, hatékony munkakapcsolat kialakítására törekednek.” (Pedagógiai Program 11.o.)⁴ „A pedagógus viselkedését, tetteit, szavait a gyermekekért érzett felelősség hatja át.”(Pedagógiai Program 11.o.)

Javaslat: A címszóból javast törölni az Etikai Kódex kifejezést, valamint a tartalomból az „ötven százalékos” sikerre történő utalást.

³ Zebegényi Napraforgó Óvoda és Konyha, Pedagógiai Program 10.o.

⁴ Zebegényi Napraforgó Óvoda és Konyha, Pedagógiai Program 11.o.

2.3.Küldetésnyilatkozatunk

Alfejezet, melyből két kiemelést kívánok bemutatni, melyet, mint vezető azért emelnék ki, mert a gyermeki tiszta lélek megőrzése - nevetés, felfedezés, csodálkozás - a mindennapok mozgatórugója, a tiszta forrás pedig a gyökerek megőrzését jelenti számomra. Ha ezt a szellemiséget tükrözi az ott dolgozó pedagógus, akkor megvalósulhat a színvonalas és minőségi munka egyaránt.

- tudni nevetni, felfedezni, csodálkozni;
- hirdetni a csak tiszta forrásból elvet;

Javaslat: tartalmi módosítás, és a jelenlegi tartalom kiegészítése. A gyermekek digitális eszközhasználatával kapcsolatos pedagógiai feladatokat több ponton is be lehetne építeni.

Indoklás: a világ felgyorsult, digitalizálódott, erre tudatosan tervezett célok és feladatok meghatározásával reagálnunk kell.

3.Tárgyi feltételek

Részletes bemutatás:

- helyiségek
- helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyak
- tisztálkodási és egyéb felszerelések
- a felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök
- a nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök
- egészség és munkavédelmi eszközök

Javaslat: tartalmi módosítás. Egységben kezelném a személyi feltételekkel, ahogy fent említettem, valamint lerövidíteném, mert ebben a formában túl részletesnek tartom.

III. Gyermekkép, óvodakép

A tartalmi részben megfogalmazódnak a fejlődő gyermeki személyiség jegyei és azok a törekvések, amelyek biztosításával az óvodai élet keretein belül ennek a fejlődő személyiségnek a kibontakozását segítjük.

Javaslat: tartalmi módosítás és a jelenlegi tartalom kiegészítése, az Alapprogrammal való koherencia bővítése.

Például:

„Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

a, a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés, és bizalom övezi;”
(ÓNOAP 6.o.)

IV. Óvodai nevelésünk alapelvei, célkitűzései

Általánosságban megfogalmazódnak azok az alapelvek, amelyeknek az óvodai nevelésben érvényesülni kell: a sajátos nevelési igényű gyermekek jogai, a hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó esélyteremtő törekvés integrált neveléssel, valamint a tehetséges gyermekek képességfejlesztését is alapelveként fogalmazza meg.

Javaslat: tartalmi módosítás és kiegészítés a családi nevelés szerepének kiemelésével.

Indoklás: család szerepe kiemelten fontos.

V. Programunk globális célrendszere

Programunkban itt visszatérünk ismét az ÓNOAP-ban megfogalmazott óvodai nevelés feladataihoz, majd részletesen az adaptált program erkölcsi-szociális érzelmek-, esztétikai érzelmek- és az intellektuális érzelmek alakításának feladatához. A 7. fejezet részletezi az anyanyelvi nevelés célját és feladatát.

Javaslat: tartalmi módosítás. A két fejezet tartalmait egy fejezeten belül kibontani, és figyelni arra, hogy a tartalom az ÓNOAP-al koherens legyen.

Majd a program folytatásaként találunk egy rendszerábrát, ami az adaptált program céljait és feladatait tartalmazza.

VI. Az óvodai élet megszervezése

Beszoktatás napirend, hetirend

A hozzánk érkező gyermekek befogadására, beszoktatásra vonatkozó gyakorlatot olvashatjuk a fejezet első alfejezetében. Majd a második alfejezet a Napirendünk és a Hetirendünk tevékenységeinek és teendőinek részletes lebontása, ami koherens az ÓNOAP-al és koherens az adaptált programmal egyaránt. A napirendünk és a hetirendünk biztosítja a feltételeket az óvodások egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez.

Javaslat: tartalmi módosítás.

Új vezetőként szaktanácsadó segítségét kértem a 63%-os tanfelügyeleti ellenőrzés eredményének javítására. A reggeli elfogyasztásának időpontját módosítani kell, mert a tevékenységekre, fejlesztésre szánt idő kevés, ha a reggeli 9:00- órakor kezdődik és 9:40- órakor fejeződik be. (Napirendünk következő tevékenysége a játék a szabadban, 10:30-kor kezdődik.)

A Csoport és Fejlődési napló alfejezet

Tartalmazza a pedagógiai munka dokumentációját és a gyermekek fejlettségállapotának mérését. A Csoportnaplóban megjelenik a Pedagógiai Programunk elv-, cél-, és feladatrendszere. A módszerek és az eszközök alkalmazásában az óvodapedagógusoknak választási szabadsága van. A Fejlődési naplóba vezetjük a megfigyelésekre és a megismert képességekre vonatkozó eredményeket, fejlesztésre vonatkozó megjegyzéseket.

Javaslat: tartalmi módosítással utalás a dokumentumok oviKRÉTA tanulmányi rendszerben való vezetésének kötelezettségére.

A Jeles napok, hagyományok

Itt jelennek meg azok a hétköznapijainkban rendszeresen ismétlődő és azokat gazdagító tevékenységek, amelyek hagyománnyá váló ünnepekké lettek az évek során szerzett pozitív élmények hatására.

VII. Nevelésünk alapjai

Az óvodai nevelés általános feladatai fogalmazódnak meg a fejezetben. Általános feladatokról beszélünk, ami a gyakorlatban azonban minden, a gyermek testi-lelki fejlődésére, szükségleteinek kielégítésére vonatkozik. Három nagy alfejezete van: egészséges életmód alakítása; érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés; az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása. Az egyes alfejezetek tartalmazzák az adott óvodai neveléshez kapcsolódó alap feladatokat, nevelés célját, az óvodapedagógus feladatait, a fejlődés eredményét óvodáskor végére és az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárásokat.

Javaslat: tartalmi módosítás és a jelenlegi tartalom kiegészítése. Az adaptált program mindhárom nevelési feladathoz részletes útmutatót ad, konkrét feladatokat fogalmaz meg. Az általánosságban megfogalmazott feladatokat az adaptált program tartalmaihoz igazítva konkretizálnám. A fejezetet lerövidíteném.

Indoklás: koherencia az adaptált programmal.

VIII. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Az óvodai tanulás elsődleges célja, hogy a gyermekek képességeit fejlesszük. Olyan környezetet, helyzeteket teremtünk, tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosítunk meghatározott szervezeti és időkeretben, aminek az alapja az óvodai szervezett tevékenységek rendszere. Tevékenységek: játék; verselés, mesélés; ének, zene, énekesjáték, gyermektánc; rajzolás, festés, mintázás, kézimunka; mozgás; külső világ tevékeny megismerése; munka jellegű tevékenységek; tevékenységekben megvalósuló tanulás.

Az egyes alfejezetek tartalmazzák az adott óvodai neveléshez kapcsolódó alap feladatokat, nevelés célját, az óvodapedagógus feladatait, a fejlődés eredményét óvodáskor végére és az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárásokat. A külső világ tevékeny megismerésénél és a rajzolás, festés, mintázás tevékenységeknél megtaláljuk a javasolt szervezeti formát is.

Javaslat: tartalmi módosítás és a jelenlegi tartalom kiegészítése.

Mivel a játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, kiegészíteném programunkat az adaptált program „Játék, játéka

integrált tanulás fejezetével. ”(Nagy Jenőné, 2017. 38.o.) ⁵Játéktereket javasol a program a konkrét tanulási célok megvalósulása érdekében.

Javaslat: tartalmi módosítás és a jelenlegi tartalom kiegészítése. A különböző tevékenységi formákban megvalósuló differenciált fejlesztés feladatainak részletezésével.

Indoklás: a Pedagógiai Program kötelező tartalmi eleme.

Javaslat: Jelenlegi tartalom kiegészítése: A környezet tevékeny megismertetése keretein belül „A tevékenység megszervezése, differenciált szervezeti formáinak megteremtése és a művészetek integrálása az intellektuális érzelmek gazdagítása érdekében” (Nagy Jenőné, 2017. 75.o.)⁶

Indoklás: koherencia az adaptált programmal és az óvoda helyi sajátosságainak figyelembevétele.

10. Egyéb óvodapedagógusi feladatok

10.1. Tehetséggondozás

Javaslat: tartalmi módosítás és a jelenlegi tartalom kiegészítése: Az alternatív adaptált program a „Gyermekek tehetséggondozása” alfejezettel (Nagy Jenőné, 2017.86.o.)⁷

Indoklás: nagyon lényeges résznek érzem, az adaptált programunk alapját képezi. Az adaptált programmal a helyi programnak koherensnek kell lennie.

10.2. IKT alkalmazása az óvodában

Az IKT eszközök alkalmazásának lehetőségét mutatja be a nevelő munka megsegítésére. a gyermekek kompetenciáinak fejlesztésére.

⁵ Nagy Jenőné(2017): NAGY Jenőné,(1996):Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel, Alternatív óvodapedagógiai program, „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” sorozat 8. száma, „Csak tiszta forrásból”, Szolnok:Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, negyedik kiadás, 2017. 38.o.

⁶ Nagy Jenőné(2017): NAGY Jenőné,(1996):Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel, Alternatív óvodapedagógiai program, „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” sorozat 8. száma, „Csak tiszta forrásból”, Szolnok:Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, negyedik kiadás, 2017. 75.o.

⁷ Nagy Jenőné(2017): NAGY Jenőné,(1996):Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel, Alternatív óvodapedagógiai program, „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” sorozat 8. száma, „Csak tiszta forrásból”, Szolnok:Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, negyedik kiadás, 2017. 38.o.

IX. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A jellemzők bemutatása az ÓNOAP-ban szereplő tartalom szerint.

X. A gyermekek megismerése, fejlődésének nyomon követése, mérése, értékelése. Differenciált készség és képességfejlesztés

Részletes bemutatása a differenciált egyéni fejlesztés alapelveinek, a készség- és képességfejlesztés feladatainak. Tartalmazza a fejlesztés területeit, a fejlesztés folyamatát és a gyermeki fejlődés nyomonkövetésére vonatkozó óvodapedagógusi elvárást.

XI. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

Tartalmazza az óvodára vonatkozó helyzetképet, a különleges bánásmódot igénylő gyermekek ellátására vonatkozó céljainkat, feladatainkat és befogadó szemléletünk alapelveit.

Célunk: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek léte, nevelése és fejlesztése illeszkedjen az óvodai nevelésünk egészébe.

XII. Az óvoda kapcsolatai

1. Kapcsolat a közvetlen partnerekkel: család, iskola, fenntartó
2. Kapcsolat a közvetett partnerekkel: együttműködő partnerek, Gyermekjóléti Szolgálat, közművelődési és egyéb intézmények, védőnői és gyermekorvosi szolgálat

Részletesen tartalmazza a célokat, feladatokat, a kapcsolattartás elveit, és a kapcsolattartás formáit.

XIII. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések és a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A gyermekvédelmi munkánk céljait, az óvodapedagógus feladatait tartalmazza.

A gyermekvédelmi munkát a mindenkor érvényben lévő gyermekvédelmi törvény alapját szervezzük, végezzük.

XIV. A program ellenőrzése, beváltásának vizsgálata

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: Kokas Klára pedagógiai módszere, részletes bemutatás
2. számú melléklet: PEK-torna részletes bemutatása
3. számú melléklet: A német nemzetiségi program. Részletes kétnyelvű bemutatása

Javaslat: az első két módszer sajnos több mint öt éve már nem élő gyakorlat az óvodában. A német nemzetiségi nevelés pedig nem a leírtak szerint valósul meg. A megvalósulásnak megfelelően kell módosítani a mellékletet.

Irodalomjegyzék

NAGY Jenőné,(1996):Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel, Alternatív óvodapedagógiai program, „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” sorozat 8. száma, „Csak tiszta forrásból”, Szolnok:Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, negyedik kiadás, 2017.

Zebegényi Napraforgó Óvoda és Konyha nevelőtestülete (2020.08.24.): Zebegényi Napraforgó Óvoda és Konyha, Pedagógiai Program

Lendvai Lászlóné, (2018): Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, Mód-Szer-Tár, Oktatásszervező és Tanácsadó Bt., Budapest, 2024.08.31.

Internetes források

Forgatókönyv a pedagógiai program felülvizsgálatához, 1.számú melléklet (online) (2024.12.11)

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/pok/Nemzetisegi/2021/1._szamu_melleklet_Forgatokonyv_a_pedagogiai_program_felulvizsgalatahoz_.pdf